

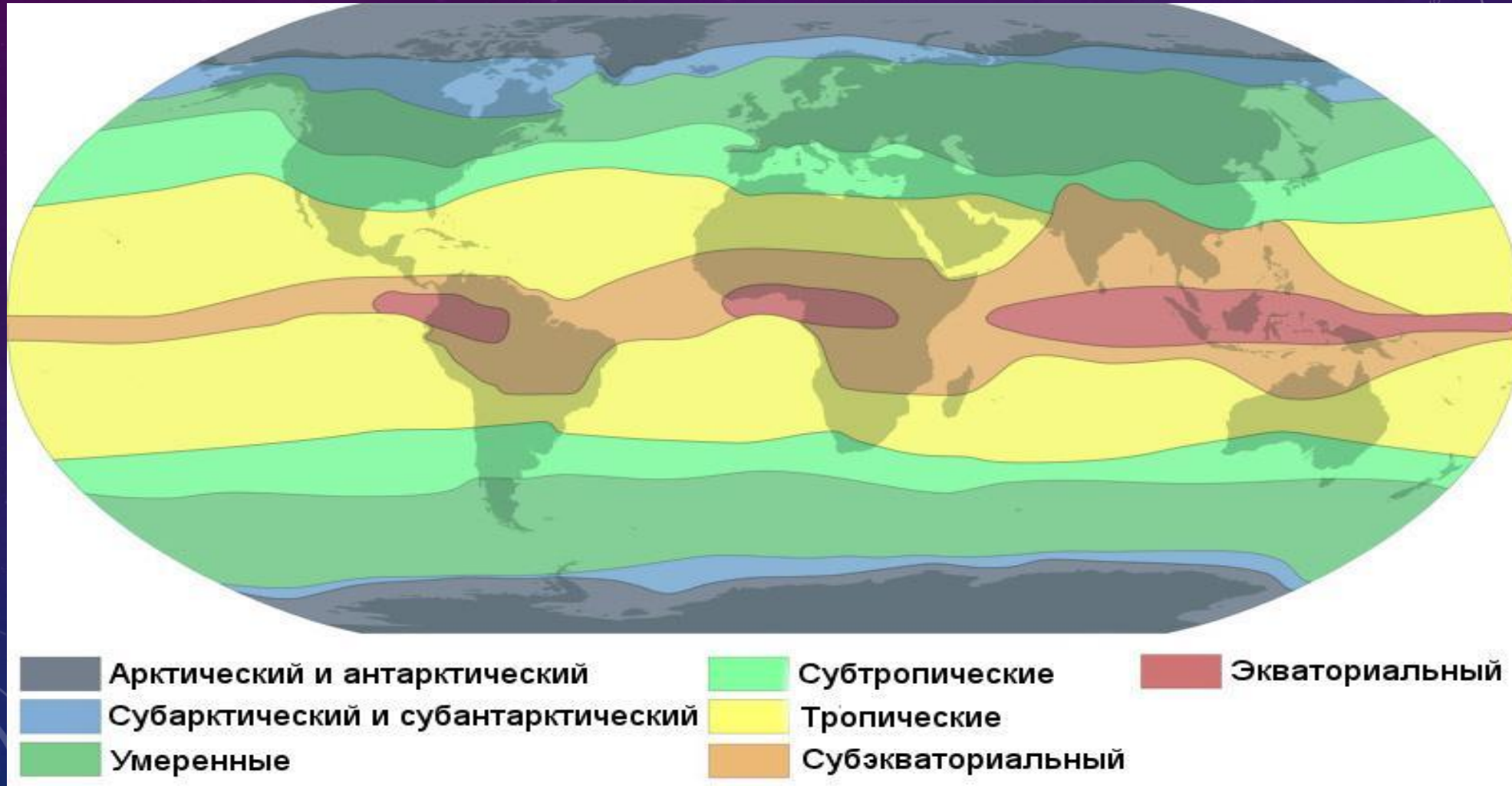
The background features a dark blue gradient with a subtle starfield. On the left side, there are several overlapping circular elements: a large scale with numerical markings from 140 to 260, and several smaller circles with dashed outlines and arrows indicating clockwise rotation. The text is centered in the right half of the image.

ЭКВАТОРЛЫҚ БЕЛДЕУ

ЖОСПАР

- Экваторлық белдеу қамтитын аймақтар
- Сол аймаққа кіретін мемлекеттер
- Ауа-райы(Климаты)
- Табиғи байлықтары мен Минералдары
- Табиғи рельефтер
- Адамдары(жалпы)
- Флора мен Фаунасы

1) ЭКВАТОРЛЫҚ АЙМАҚТАР

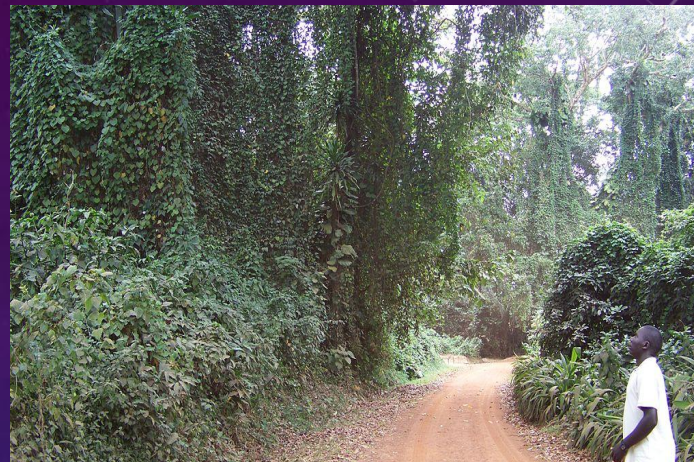

АУА-РАЙЫ(КЛИМАТЫ)

- Ауа температурасы (+24° –26°С),Теңіз толқындарының температурасы 1°Күндіз ауа температурасы 35-40° дейін жетеді,ал түнде 10-15°.Жылдық жауын-шашын мөлшері 3000мм,а экваторлық аймақта жылдық жауын-шашын мөлшері 6000мм. Судың құрғауына қарағанда жаңбыр мол жауады сол себепті мұнда батпақтар мен ну ормандар көптеп кездеседі.

Куала-
Лумпур

Энтеббе

Кокос Аралы

Апиа

Муссон (фр.*mousson*, араб.: маусым – жыл мезгілі), жер бетіне таяу тропосфераның төменгі қабатындағы ауа массаларының жыл мезгілдеріне қарай алмасатын маусымдық ағысы

Маусым ауысуы кезінде желдің басым бағыты $120 - 180^\circ$ -қа өзгеріп тұрады. Муссонның пайда болуының басты себебі — құрлық пен мұхиттың біркелкі ысымауы

.Атмосферада циклонды, антициклонды аймақтардың түзілуі, құрлық пен теңіздің әркелкі жылынып, суынуы, олардың арасындағы қысым айырмашылығы, жылу режимінің өзгеруі салдарынан ауа жылына екі рет орын ауыстырып ығысады.

Жаздық ылғалды (мұхиттық) муссон мұхиттан салқын, ылғалды ауа әкелсе, қысқы (континенттік) муссон құрлықтан мұхитқа суық, құрғақ ауа тасымалдайды.

РАДИАЦИЯ

- Экваторлық аймақта күн энергиясы басқа өңірлерге қарағанда мол түсуінің арқасында радиация бар. Құрлықтағы радиацияның мөлшері жылына 70-80 (кей кезде 90) ккал\см² дейін барады, ал теңіз бетінде жылына 120 ккал\см² болады.

ТАБИҒИ БАЙЛЫҚТАРЫ МЕН МИНЕРАЛДАРЫ

- Оңтүстік Америка(Бразилия)

Агат Аметист Кварц Кварц дымчатый Турмалин Увит Флюорит Фуксит Цитрин

- Африка(Камерун)

Алмаз Вивианит Вольфрамит Золото самородное Касситерит Медь Молибденит Платина
Рубин Сапфир

ТАБИҒИ РЕЛЬЕФТЕРІ

- Оңтүстік Америка(Бразилия(Амазонка))
- Көбінесе орманды аймақ,яғни орманды рельефтер

Амазон - [Оңтүстік Америка](#) құрлығында орналасқан, дүние жүзіндегі ең ірі өзен.

Тарихы

Өзеннің сағасын [1500](#) ж. испан теңізшісі В.Я. Пинсон ашқан. Өзен арнасымен [1541](#) ж. алғаш рет испан [конкистадоры](#) Ф. де Орельяк саяхат жасаған. Жергілікті тұрғындар оны Парана-Тинга (*Ақ өзен*) және Парана-Туасу (*Ұлы өзен*) деп атайды.

Сипаттамасы

Алабының ауданы 7,2 млн. м², ұзындығы Укаяли бастауынан есептегенде 7000 км-ден асады. Амазонның негізгі ағысы [экватор](#) мен 5° оңт. ендік аралығында, яғни біркелкі әрі аса ылғалданған аймақта (жауын-шашынның жылдық мөлш. 1500 - 3000 мм) жатыр. Анд тауынан өткен соң, өзен Амазон ойпатына шығып, оң жақтан келген Укаяли өз-мен қосылып Ұлы А. өз. басталады. Ол батпақтанған жазықпен, ылғалды экваторлы ормандардың арасымен ағады. [Мұхиттан](#) 350 км қашықтықта әлемдегі ең үлкен атырау түзеді (аумағы шамамен 100 000 км²). Өзенге көптеген салалар құяды, олардың 20-ға жуығының ұзындығы 1500 — 3500 км болады. Укаяли мен Мараньон өз-дері қосылған соң, оның арнасының ені 2 км. орта ағысында 5 км, құйылысында 80-150 км-ге жетеді; суының тереңд. орта ағысын-да 70 м, Обидус қаласы тұсында 135 м-ге, ал құйылысында 15-45 м-ге дейін барады.

Ерекшеліктер

Амазонның салалары бір-бірінен тек мөлшерімен мен сулылығы жөнінен ғана емес, суларының түсімен де ерекшеленеді. Өзеннің гидрологиялық тәртібі өте күрделі әрі ерекше келеді. Алаптары екі жарты шарда орналасқандықтан, жылдың түрлі мезгілдерінде жауын-шашынның аз не көп жаууына байланысты әр түрлі тасқындар болып тұрады. Оңт. салалары сулылығының молдығымен ерекшеленеді, сондықтан мамыр, шілде айларында А-ның ең жоғары деңгейі байқалады. Орташа [су шығыны](#) 175 000 м³/с, ал орташа жылдық ағындысының көлемі 5520 км³ шамасында. Әлемдегі өзендердің жалпы жылдық ағындысының 15 — 17%-і осы өзеннің үлесі-не тиеді. Амазонның өсімдік және жануарлар әлемі өте бай. Балықтардың 2000-ға жуық түрі бар (жер шарының жалпы тұщы су фаунасының 1/3 бөлігі). Өзеннің басты арнасы құйылысынан 4300 км-ге дейін (Понго де Мансериче шатқалына дейін) кеме жүзетін болса, құйылысынан 1690 км қашықтыққа (Манаус қаласынына) дейін үлкен мұхит кемелері жүзе алады. Амазонның энергетикалық мүмкіндігі өте мол (куаты 280 млн. кВт шамасында бағаланады), бірақ ол пайдаланылмайды.

АФРИКА(САХАРА)

Сахара. Тунис

Сахара (араб.: صحراء) — жер бетіндегі ең үлкен шөл. Ауданы 9 065 000 км². Сахара Солтүстік Африкада 10 мемлекеттің территориясында орналасқан

(Египет, Ливия, Тунис, Алжир, Марокко, Батыс Сахара, Мавритания, Мали, Нигер, Чад, Судан).

Жалпы мәліметтер

Жер бедерінің 80%-ы -биікт.200-500м болатын үстіртті жазықтар. Олардың негізін кристалдық және жанартаулық тау жыныстары құрайды.

Орталық бөлігін Ахаггар (Тахат тауы, 3003м) және Тибести (

Сахараның ең биік жері-Эми-КусиЖанартау, биікт. 3415м) таулы қыраттары, солтүстік және шығыс бөлігін тұйық ойыстар : Файюм,Каттара(-133м) алып жатыр.

Сахарада тасты және қиыршықты (хамада),малтатасты(рег),

күмды(эрг),сазды (серир) шөлдер тараған.Мұнай мен табиғи газдың ірі кен орындары, темір,алтын,мыс,уран кентастары бар.Климаты тропиктік шөлдік.

Орташа айлық температура қаңтарда -10°C

(тіркелген ең төменгі температура -18°C);шілдеде +35°C(ең жоғарғы температура +57,8°C).Сахарада Ніл,Нигер өзендерінен басқа ағысы тұрақты өзендер жоқтың қасы.

Жер асты суының мол қоры бар.Ойпаң жерлерінде шұраттар кездеседі.

КИЛИМАНДЖАРО

- **Килиманджаро** (ағыл. Kilimanjaro; суахили тайпасы тілінде – суық құдайының тауы) – Шығ. Африкадағы жанартаулық массив, Танзания мемл. аумағында. Биікт. 5895 м (Африка құрлығының ең биік жері). Сөнген үш жанартаудан – Кибо (5895 м), Мавензи (5355 м) және Ширадан (4006 м) тұрады. Килиманджаро, негізінен, трахибазальттар мен фонолиттерден түзілген. Бұл Африканың ең биік тауы.

